

1. Pedagogisch beleid in de gastouderopvang

Het ministerie van OCW heeft met ingang van 1 januari 2010 nieuwe kwaliteitseisen opgesteld voor Gastouderbureaus, voor gastouders en voor de opvanglocatie. Deze eisen zijn opgenomen in dit pedagogisch beleid. De aanvullende beleidsmaatregelen van 2010 zijn toegevoegd én in de concrete werkwijze opgepakt.

Het pedagogisch beleid van het gastouderbureau (GOB) is een onderdeel van het algemene pedagogische beleid van MIK. De vier opvoedingsdoelen die in de Wet Kinderopvang (WK) zijn vastgesteld zijn de basis voor de pedagogische werkwijze in de gastouderopvang:

1. (Emotionele) veiligheid en geborgenheid tijdens de opvang
2. Het stimuleren van persoonlijke competenties
3. Het stimuleren van sociale competenties
4. De overdracht van waarden en normen.

2. De pedagogische doelen van de gastouderopvang

2.1 (Emotionele) veiligheid en geborgenheid tijdens de opvang.

Vooraf bij jonge kinderen moet het opbouwen van deze vertrouwensrelatie door de gastouder serieus worden opgepakt omdat jonge kinderen de vertrouwensrelatie met opvoeders nog helemaal moeten doorlopen.

Het begrip veiligheid in de gastouderopvang kent een aantal aspecten:

De fysieke veiligheid in de gastouderwoning¹. Jaarlijks wordt - door de bemiddelingsmedewerker samen met de gastouders een risico inventarisatie (RIE) uitgevoerd op het gebied van veiligheid en gezondheid. Hiervan wordt verslag gelegd en wordt een plan van aanpak opgesteld voor eventuele verbeteracties. De opvanglocatie moet voldoen aan alle eisen die gesteld zijn in de bijlage.

- De gastouder informeert de vraagouder over de resultaten van de risico-inventarisatie
- Onder veiligheid verstaan we ook dat er *veilige* personen werkzaam zijn in de gastouderopvang. Iedere gastouder dient, conform de WK, een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) in te leveren als voorwaarde voor bemiddeling. Hetzelfde geldt voor huisgenoten vanaf 18 jaar die tijdens de opvang aanwezig zijn. Hierdoor kunnen ouders erop vertrouwen dat gastouders en meerderjarige huisgenoten geen strafblad hebben voor ernstige delicten, met name delicten in verband met kindermishandeling of seksueel misbruik.
- Het kind voelt zich geborgen en veilig in de opvang. De relatie met de gastouder en met de andere kinderen is goed: het kind kan zichzelf zijn, in relatie met de gastouder en in relatie met de andere (gast)kinderen. De gastouder creëert een gezellige en huiselijke sfeer en draagt zorg voor voldoende variatie in activiteiten, speelmogelijkheden en een goede dagindeling met momenten van rust en verzorging. Kortom: het kind voelt zich goed, heeft het naar zijn zin en komt graag. De gastouder is verantwoordelijk voor het juist hanteren van de eisen die gesteld zijn aan het maximaal aantal aanwezige kinderen, genoemd in (bijlage Toetsingskader gastouder) en punt 8 van dit beleid. De bemiddelingsmedewerkers zien erop toe dat dit in de plaatsing zorgvuldig wordt gehanteerd.

2.2 Het stimuleren van de persoonlijke ontwikkeling

Onder persoonlijke ontwikkeling wordt verstaan dat kinderen hun eigen aanleg, karakter en temperament tot ontplooiing kunnen brengen. Het is de rol van de gastouder dit latente vermogen van kinderen aan te spreken en zodoende het kind in zijn ontwikkeling te stimuleren. Hiervoor dient de gastouder globaal inzicht te hebben

in de normale ontwikkeling van een kind en welke vaardigheden er bij de diverse leeftijdfasen horen.

Ook moet de gastouder in staat zijn bijzonderheden in de ontwikkeling te herkennen en te bespreken met ouders. Een hulpmiddel hierbij is de vragenlijst "Welbevinden van kinderen in de gastouderopvang" die ter beschikking wordt gesteld aan alle gastouders.

2.3 Het stimuleren van de sociale ontwikkeling

Hieronder wordt verstaan het vermogen van een kind zich een volwaardige plaats te veroveren in een groep door relaties aan te gaan, maar ook door relaties in stand te houden: zowel met de andere kinderen als met de gastouder. Een kind is vanaf de geboorte gericht op contact en communicatie met de ander en de wereld. In de gastouderopvang hebben we te maken met de interactie tussen de gastouder en het kind en de interactie van kinderen met elkaar. Ieder kind ontwikkelt gedrag hoofdzakelijk door te kijken naar de volwassenen. De volwassen opvoeder, de gastouder, heeft een voorbeeldfunctie naar kinderen. Concrete voorbeelden zijn onder andere taalgebruik, kinderen leren ruimten en materialen correct te gebruiken, kinderen leren rekening te houden met elkaar en respect voor elkaar te hebben. Kinderen leren te delen met elkaar, samen te spelen en samen verantwoordelijkheid te nemen (opruimen) etc. Van de gastouder wordt verwacht dat zij een voorbeeld kan zijn en in staat is om over gewenst gedrag met kinderen te praten. De gastouder moet in staat zijn om omgangsregels vast te stellen en hierover te praten met kinderen en ouders.

2.4 het besef van waarden en normen overbrengen

Waarden en normen bepalen wat we belangrijk vinden en bepalen de manier waarop we ons leven inrichten. We noemen dit onze cultuur. De gastouder is zich bewust van de waarden en normen die zij zelf heeft en die ze belangrijk vindt en is in staat deze over te dragen. Zij zal omgangsregels vaststellen en zij kan deze ook uitleggen. De gastouder is zich ervan bewust dat er andere waarden en normen kunnen spelen in de opvang van een gastkind. Zij zal dit *anders-zijn* respectvol benaderen en stelt zich open om aspecten uit de cultuur van het kind op te nemen in de dagelijkse opvang en beantwoordt vragen van kinderen hierover.

Om de gastouders te ondersteunen bij het realiseren van de pedagogische doelen is een digitale handboek voor gastouders beschikbaar. Hulpmiddelen die hierin zijn opgenomen zijn:

- vragenlijst 'werkwijze observeren welbevinden van kinderen'
- werkinstructie: hoe te handelen bij...?
- Uitleg ontwikkelingsfasen kinderen

3. Informatie over het pedagogisch beleid aan de gastouder

De gastouder wordt geïnformeerd en geïnstrueerd over het pedagogisch werken en de praktijk van de gastouderopvang op de volgende manier:

- Voordat een gastouder ingeschreven wordt bij het gastouderbureau vindt er een intakegesprek plaats. Het gastouderbureau checkt wat de wederzijdse verwachtingen zijn, welke motivatie de gastouder heeft om kinderen op te vangen, of de gastouder voldoet aan de kwaliteitseisen en informeert over de werkwijze rondom gastouderopvang. Naast de wettelijke eisen zijn er criteria vastgesteld waarop de gastouder wordt gescreend en de bevindingen van het intakegesprek worden vastgelegd in het dossier van de gastouder.
- Iedere gastouder die wordt ingeschreven ontvangt de "inlogcode voor gastouder" van de website van MIK (www.mik-online.nl). Hierop is het Handboek

Pedagogisch beleid in de gastouderopvang

Documentcode	:	KHB 2.1.1/beleid/Pedagogisch beleid gastouderopvang
Steller	:	Marie-José Ploemen/afdeling kwaliteit
Versiedatum	:	2012
Paginnummer	:	3/7

voor gastouderopvang te raadplegen waarin allerlei zaken zijn opgenomen die het een gastouder mogelijk maken om een goede kwaliteit opvang te realiseren.

4. Het toetsen van pedagogische kwaliteit in de praktijk van de gastouderopvang.

Het is de verantwoordelijkheid van het gastouderbureau om de pedagogische kwaliteit van de opvang te toetsen en te stimuleren. Het gastouderbureau doet dit op verschillende manieren:

- Gastouders hebben een Verklaring van Gedrag (VOG); dit geldt ook voor meerderjarige inwonende huisgenoten.
- Gastouders die zijn aangesloten bij het GOB van MIK voldoen aan de landelijke opleidingseisen en worden pas bemiddeld als ze zijn opgenomen in het Landelijk Register Kinderopvang (LRKO)
- Gastouders worden geselecteerd op een juiste grondhouding
- Registreren van de afspraken
- Na de startfase wordt na ongeveer 8 weken geëvalueerd hoe de opvang verloopt door een van de bemiddelingsmedewerkers.
- Twee maal per jaar komt de bemiddelingsmedewerker op huisbezoek. Het eerste huisbezoek staat in het teken van de risico-inventarisatie en het opstellen van een plan van aanpak.
- Tijdens het tweede huisbezoek wordt een voortgangsgesprek gehouden en de RIE geëvalueerd. Met nadruk wordt gekeken naar het welbevinden van het kind, het pedagogisch handelen van de gastouder en worden eventuele opvoedingsvragen besproken. Van elk huisbezoek ontvangt de gastouder een kort verslag.
- Het pedagogisch handelen vormt een belangrijk gespreksonderwerp. De bemiddelingsmedewerker vraagt hoe je in de dagelijkse opvang omgaat met je opvangkind(eren). Voorbeelden hiervan zijn: op welke manier geef je de kinderen een gevoel van veiligheid en geborgenheid? Hoe zorg je voor een goede sfeer? Hoe zorg je ervoor dat kinderen zich op hun gemak(thuis) voelen? Hoe leer je het kind zelfstandig te worden en zelfvertrouwen te krijgen? Wat doe je als een kind iets doet wat het niet mag? Welk speelgoed en speelmateriaal heb je allemaal? Wanneer bied je spelletjes, speelgoed en/of activiteiten aan? Hoe breng je het kind regels bij ("normen en waarden")? Hoe stimuleer je de ontwikkeling van het kind? Op basis van de gestelde vragen geeft de bemiddelingsmedewerker eventuele tips en adviezen.

5. Grondhouding van de gastouder

Als eerste moeten gastouders en de opvanglocatie voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. Omdat MIK grote waarde hecht aan de pedagogische kwaliteit van de opvang hebben we de grondhouding van een gastouder als volgt gedefinieerd:

De gastouder heeft respect voor en houdt rekening met de diverse sociale en culturele achtergronden van kinderen en ouders. De gastouder weet een vertrouwensrelatie met kinderen en ouders op te bouwen en in stand te houden. Ze informeert ouders correct over alle zaken die voor het kind van belang zijn. De gastouder is in staat met kinderen en ouders een gelijkwaardige samenwerkingsrelatie aan te gaan en respecteert en bewaakt de grenzen van de gastouderopvang. De gastouder is toegankelijk voor ouders en kan met vragen en opmerkingen omgaan. De gastouder is voor ouders "partner in de opvoeding".

6. Expertise van de medewerker gastouderbureau

De bemiddelingsmedewerkers hebben een adviserende en ondersteunende rol.

De bemiddelingsmedewerker blijft het aanspreekpunt voor persoonlijke ondersteuning en begeleiding voor de gastouder. De initiatieven tot contact, informatie-uitwisseling en advisering kunnen zowel door de gastouder als door de bemiddelingsmedewerker worden genomen.

De bemiddelingsmedewerker bewaakt in ieder geval dat er regelmatig contact is en dat de communicatie open blijft. Daarnaast zorgt zij voor het registreren van alle vragen, besprekpunten en afspraken in het dossier van de gastouder.

7. Inzicht in de dagelijkse praktijk van de gastouderopvang

De werkvorm van het gastouderbureau beperkt de mogelijkheden om dagelijks inzicht te krijgen in de opvangsituatie van de gastouder. In de werkwijze zijn daarom zoveel mogelijk momenten ingebouwd om regelmatig contact te realiseren tussen medewerkers van het gastouderbureau en de gastouders. Opgemerkt moet worden dat ook kinderen (en ouders) in staat zijn aan te geven of zij zich goed voelen bij de gastouder. Het gastouderbureau is van mening dat het een primaire verantwoordelijkheid van ouder en gastouder is regelmatig met elkaar te praten over de opvang en alert te reageren op signalen van het kind. Er wordt pas gesproken van een geslaagde bemiddeling als er een basis is gelegd voor goede samenwerking in het belang van het kind.

Tijdens de voortgang van de koppeling wordt iedere gastouder gevraagd minimaal 1x per jaar het algemene welbevinden van het kind in de opvang expliciet met de ouder te bespreken in een gesprek. Het gastouderbureau heeft hiervoor een handleiding en een instructie ontwikkeld.

8. Algemene regels bij het plaatsen van kinderen

De bemiddelingsmedewerker kent haar gastouder en de persoonlijke werkwijze en de gastouderwoning (binnen en buiten). Het is dan ook de bemiddelingsmedewerker die besluit of er een aanbod gedaan wordt voor plaatsing en voor welke leeftijdscategorie kinderen. Uitgangspunt hierbij zijn de kwaliteitseisen die het ministerie van OCW heeft geformuleerd inzake opleiding, kwaliteit opvanglocatie(s) én wensen van de ouders. MIK werkt met gekwalificeerde gastouders (zie ook punt 4).

- Gastouders mogen op meer locaties kinderen opvangen. Het is –tot heden– niet mogelijk meerdere locaties per gastouder op te nemen vanwege systeemtechnische aanpassingen bij de Belastingdienst. Dit kan wel per 2012. Tot die tijd worden gastouders met meer locaties opgenomen met hun eigen adres, als daar opvang plaatsvindt of met het adres van één van de vraagouders. De gastouder kan niet worden afgekeurd vanwege opvang op meer locaties.
- Als de opvang in het huis van één van de vraagouders plaatsvindt, mogen daar ook kinderen van andere ouders worden opgevangen.
- Gastouders moeten 18 jaar of ouder zijn
- Alle gastouders zijn verplicht Nederlands te spreken tijdens de opvang. Fries of een andere Nederlandse streektaal mag ook. De gastouder is verplicht het Nederlands te beheersen op minimaal mbo-2 niveau. Alleen met kinderen van expats die tijdelijk in Nederland wonen, mag de gastouder een andere taal spreken
- De gastouder mag niet op hetzelfde adres wonen als van de ouders wiens kinderen de gastouder opvangt. Deze bepaling sluit een au pair uit voor registratie als gastouder
- Wanneer de eigen kinderen van de gastouder onder toezicht zijn geplaatst is de gastouder niet geschikt om te functioneren als zodanig. Het moment van opvang geldt als toetsingsmoment. De gastouder mag ook niet tijdelijk uit de

ouderlijke macht ontzet zijn. De GGD inspecteur kan hiervoor het Gezagsregister raadplegen bij twijfel aan de kwaliteit van de opvang.

- Gastouders worden betaald via het Gastouderbureau (kassiersfunctie) Ouders mogen dus niet meer rechtstreeks aan de gastouders betalen. Het Gastouderbureau houdt een administratie bij van het betalingsverkeer en de belastingdienst kan deze administratie controleren. De vraagouder mag de Belastingdienst niet meer vragen om de kinderopvangtoeslag rechtstreeks aan de gastouder over te maken.
- De gastouder moet telefonisch bereikbaar zijn voor ouders, het gastouderbureau en de inspecteur van de GGD
- Er is voldoende speelruimte binnen en buiten
- Er is een risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid uitgevoerd
- De locatie waar u kinderen opvangt is altijd volledig rookvrij en voorzien van goed functionerende rookmelders
- Ongevallenregistratie en protocol kindermishandeling: de gastouder is verplicht alle ongevallen te registreren en doet dit a.d.v. de volgende criteria: de aard en de plaats van het ongeval, de leeftijd van het kind, de datum van het ongeval en een overzicht van de maatregelen die getroffen zijn om herhaling te voorkomen. De GGD inspecteur zal deze ongevallenregistratie opvragen.

Op het opvangadres dient een protocol kindermishandeling aanwezig te zijn. De gastouder kent het protocol en handelt ernaar.

8.1 Toetsing door de GGD

De GGD toetst in 2010 in ieder geval alle gastouders op toetsingskader A. Inspectie op toetsingskader B kan uiterlijk 31 december 2011 plaatsvinden. Wanneer een gastouder niet voldoet aan toetsingskader B wordt de gastouder onmiddellijk uit het landelijk register, LRKO, verwijderd. De vraagouder heeft vanaf het moment van verwijdering van de gastouder uit het LRKO geen recht meer op kinderopvangtoeslag.

8.2 Leeftijdsbeleid bij het plaatsen van kinderen

- De gastouder vangt maximaal 6 kinderen tegelijk op (inclusief de eigen kinderen)
- Er is een aparte slaapruijnte voor kinderen jonger dan 1.5 jaar
- Bij opvang van vier of meer kinderen is een achterwacht beschikbaar
- De gastouder mag maximaal 6 kinderen van 0-13 jaar opvangen. Daarbij worden de eigen kinderen tot 10 jaar meegeteld.
- De gastouder mag niet meer dan 5 kinderen tegelijk opvangen, als deze kinderen allemaal jonger zijn dan 4 jaar. Dit is inclusief de eigen kinderen tot 4 jaar
- Er mogen maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar tegelijk aanwezig zijn, waarvan maximaal 2 kinderen van 0 jaar. Ook weer inclusief eigen kinderen van die leeftijd.

9. Achterwacht bij gastouderopvang.

Achterwacht bij gastouderopvang: indien er meer dan 4 kinderen worden opgevangen is de gastouder verplicht een achterwacht te regelen. MIK heeft met de gastouders afgesproken dat zij minimaal twee volwassenen in de directe omgeving vraagt achterwacht te zijn en deze gegevens zijn bekend bij het GOB. In geval van calamiteiten (brand, ongeval gastkind, eigen kind of de gastouder waarbij dokters- of ziekenhuisbehandeling nodig is). Met deze personen worden afspraken gemaakt en dit wordt vastgelegd. Hun adresgegevens worden geregistreerd bij het gastouderbureau. Dus de telefonische bereikbaarheid en het aanwezig zijn binnen 15

Pedagogisch beleid in de gastouderopvang

Documentcode	:	KHB 2.1.1/beleid/Pedagogisch beleid gastouderopvang
Steller	:	Marie-José Ploemen/afdeling kwaliteit
Versiedatum	:	2012
Paginnummer	:	6/7

minuten is hiermee geregeld. De achterwacht is 18 jaar of ouder, maar hoeft geen VOG te hebben. Onder calamiteiten wordt o.a. verstaan: brand of een ongeval of ziekte van het gastkind, eigen kind of de gastouder, waarbij dokters- of ziekenhuisbezoek noodzakelijk is.

10. Handelwijze bij twijfel over de kwaliteit van de opvang

Op het moment dat er twijfel is over de kwaliteit van de gastouderopvang - hetzij door signalen van ouders en kinderen of door signalen van de gastouder zelf of bij huisbezoeken door de medewerker gastouderbureau of door signalen bij telefonisch contact - zal de bemiddelingsmedewerker dit in een mondeling gesprek bespreken met de gastouder. Doel is te komen tot afspraken ter verbetering van de kwaliteit van de opvang. Alle evaluaties, gesprekken en afspraken worden genoteerd in het dossier van de gastouder. De ouder wordt door de medewerker van het gastouderbureau geïnformeerd over de afspraken die er gemaakt zijn. Indien er geen verbetering optreedt in de kwaliteit van de opvang of het gastouderbureau is niet tevreden over de kwaliteit van de opvang (geen verbetering na overleg) is de manager gastouderbureau bevoegd de opvang stop te zetten. De gastouder wordt dan niet verder meer bemiddeld en de ouder wordt een herbemiddeling aangeboden. De gemiddelde termijn die hiervoor wordt aangehouden is ongeveer 3 maanden.

11. De opvangomgeving

Gastouderopvang vindt plaats in de woning van de gastouder of in de woning van één van de ouders.

Van thuisopvang is sprake als uitsluitend de kinderen van de vraagouder zelf in diens eigen woning worden opgevangen.

In iedere gastouderopvanglocatie is er ook een gelegenheid om buiten te spelen: het liefst een tuin die direct grenst aan de woning en voldoet aan de kwaliteitseisen. Zowel binnen als buiten is er voldoende ruimte het spel van kinderen en zijn er voldoende materialen waarmee kan worden gespeeld. Wanneer er geen tuin aanwezig is zal de gastouder alternatieven moeten aanbieden, zoals regelmatig naar buiten gaan, speeltuinbezoek of naar een kinderboerderij.

Er moet ook plek zijn voor het kind om zich terug te kunnen trekken om bijvoorbeeld te tekenen, te lezen of te puzzelen. Voor jonge kinderen (0-2 jaar) is het belangrijk dat er een veilige plek is waar ze rustig kunnen liggen, rollen, zitten en spelen. De gastouder is er verantwoordelijk voor dat er een veilige, schone en gezonde opvangomgeving is (zie ook bijlage 2.)

De geschiktheid van de opvangomgeving wordt door de bemiddelingsmedewerker getoetst voordat de opvang plaatsvindt en vervolgens jaarlijks. Dit gebeurt aan de hand van de Risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid.

Indien er nog zaken ontbreken wordt door de bemiddelingsmedewerker een plan van aanpak met een tijdsplanning opgesteld om de opvanglocatie geschikt te maken.

12. Samenvatting

Het pedagogisch beleid van het gastouderbureau is gerelateerd aan de opvoedingsdoelen die in de Wet Kinderopvang zijn genoemd; aan het pedagogisch beleid van MIK en aan de kwaliteitseisen gastouderopvang die het ministerie van OCW per 1.1.2010 heeft opgesteld. De gastouders zijn niet in dienst van MIK, maar toch vindt het GOB het belangrijk om in de kwaliteit van pedagogisch handelen te investeren: ouders ontvangen schriftelijke en mondelinge informatie over het pedagogisch beleid, de medewerkers geven ouders advies en ondersteuning bij pedagogische vragen en ze stimuleren het pedagogisch handelen naar kinderen.

De totale kwaliteit van de gastouderopvang wordt bewaakt door bemiddelingsmedewerkers van het gastouderbureau. De bemiddelingsmedewerkers

Pedagogisch beleid in de gastouderopvang

Documentcode : KHB 2.1.1/beleid/Pedagogisch beleid gastouderopvang
Steller : Marie-José Ploemen/afdeling kwaliteit
Versiedatum : 2012
Paginanummer : 7/7

hebben hierin een actieve houding. Het gastouderbureau reikt gastouders alle informatie aan die zij nodig hebben om een goede kwaliteit opvang te realiseren, geeft adviezen aan gastouders.